

RoDAP

RoDAP is het samenwerkingsverband van distributeurs, omroepen en producenten werkzaam in de audiovisuele industrie. RoDAP heeft tot doelstelling de organisatie van auteurs- en naburige rechten zo in te richten dat de mogelijkheden voor nieuwe mediadiensten (innovatiedoelstelling) en exploitatie van archieven (ontsluiting cultureel erfgoed) worden bevorderd op een wijze die recht doet aan de positie van makers en exploitanten.

Ministerie van Justitie
Directie Wetgeving
T.a.v. mr. M.J.H. Langendoen
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Hilversum, 29 september 2010

Betreft: reactie van het samenwerkingsverband RoDAP op het voorontwerp Auteurscontractenrecht Consultatiedocument.

Geachte heer Langendoen,

Hierbij geven wij u de gezamenlijke reactie van partijen uit de audiovisuele sector verenigd in RoDAP op het voorontwerp van wet inzake het auteurscontractenrecht. Wij zullen vooral ingaan op de in de consultatie gestelde vraag omtrent de werking van artikel 45 d Auteurswet (het zogenaamde "filmrecht"). Uit de praktijk blijkt immers dat onzekerheid over de toepassing van dit artikel de exploitatie van film- en televisiewerken steeds meer belemmert. Een aanpassing van dit artikel zal naar onze mening exploitatie kunnen bevorderen op een efficiënte wijze, waardoor billijke vergoedingen voor makers kunnen worden zeker gesteld.

De audiovisuele industrie maakt producten die een samenstel zijn van creatieve bijdragen van meerdere, bij dramaproducties zelfs van zeer vele makers. Het huidige voorstel heeft tot gevolg dat elke maker, hoe beperkt zijn/haar bijdrage ook is na vijf jaar verdere exploitatie van het werk kan blokkeren. Het terugvallen van deelrechten aan de afzonderlijke makers is zinloos omdat die slechts kan beschikken over haar/zijn bijdrage en niet over de gehele productie. Voor grotere producties die alleen met externe financiering gerealiseerd kunnen worden zoals filmwerken, zullen geen investeerders meer gevonden worden.

Belangrijke door de overheid geformuleerde doelstellingen voor de audiovisuele industrie, zoals het stimuleren van het gebruik van nieuwe media (innovatie doelstelling) en de exploitatie van archieven (ontsluiten van cultureel erfgoed) worden ernstig belemmerd bij onverkorte doorvoering van de voorgestelde maatregelen.

Voor de audiovisuele industrie is het van belang dat de positie van de audiovisuele producent wordt verstevigd door het huidige artikel 45d Aw, dat uitgaat van een vermoeden van overdracht van de rechten van de makers aan de producent, te wijzigen in de rechtsfiguur van de *cessio legis* waarbij de producent een wettelijk exploitatierecht heeft. Deze voorgestelde rechtsfiguur werd bij de wetwijziging van de auteurswet in 1980 nog overbodig geacht, maar is door de snelle ontwikkelingen in media nu wel van groot belang geworden. Wat wij namelijk zien is dat exploitatie door de producent wordt

gefrustreerd omdat diverse collectieve beheersorganisaties zich bij voorbaat steeds meer verbodsrechten van makers laten overdragen. Het mag duidelijk zijn dat wij een uitzondering van de onoverdraagbaarheid van rechten van makers ten gunste van collectieve beheersorganisaties om deze reden niet wenselijk vinden (vraag 1 uit de consultatie).

Uiteraard kan de audiovisuele industrie er verder mee instemmen dat de positie van de maker wordt versterkt indien rendabele exploitatie achterwege blijft of exploitatie juist tot disproportionele inkomsten leidt, zoals beoogd door de *non usus* en de *best seller*-clausule.

Wij hopen kortom dat het voorontwerp leidt tot meer aandacht voor de problemen die spelen in de audiovisuele sector én voor de mogelijkheden exploitatie en daarmee samenhangende extra inkomsten, ook voor makers, te stimuleren.

Hoogachtend,

Partijen verenigd in RoDAP:

Omroepen: MTV, Nederlandse Publieke Omroep NPO, RTL Nederland, SBS, The FrontDoor en VCR;

Distributeurs: CAIW, Canal Digitaal, KPN, NLkabel, Tele 2, UPC Nederland en Ziggo;

Producenten: Vereniging van Onafhankelijke Televisie Producenten OTP, Nederlandse Vereniging van Speelfilmproducenten NVS.

Reactie van RoDAP op het voorontwerp Auteurscontractenrecht Consultatiedocument

RoDAP is het samenwerkingsverband van distributeurs, omroepen en producenten werkzaam in de audiovisuele industrie.

RoDAP heeft tot doelstelling de organisatie van auteurs- en naburige rechten zo in te richten dat de mogelijkheden voor nieuwe mediadiensten (innovatiedoelstelling) en exploitatie van archieven (ontsluiting cultureel erfgoed) worden bevorderd op een wijze die recht doet aan de positie van makers en exploitanten.

Inleiding

Het voorontwerp voor een wetsvoorstel inzake het auteurscontractenrecht, dat nu voorligt voor consultatie, heeft ingrijpende gevolgen voor de film- en televisiebranche. Het voorontwerp nodigt dan ook uit tot zeer uiteenlopende reacties en veroorzaakt veel onrust in de sector. Als verenigde producenten, omroepen en distributeurs willen wij hieronder voor onze sector de meest relevante onderdelen bespreken, te weten: de verduidelijking en aanpassing van artikel 45d in relatie tot de huidige praktijk; de onoverdraagbaarheid bij leven van het auteursrecht en de opzegmogelijkheid van licenties na elke 5 jaar; de disproportionaliteitsregel ("best seller-clausule"); de non usus-clausule en de positie van de collectieve rechten(beheers)organisaties in relatie tot de vaststelling van billijke rechtenvergoedingen.

Overigens verwijzen wij naar de reactie van het Platform Creatieve Media Industrie waaruit ook blijkt dat het voorontwerp sterk ingrijpt in de praktijk van de productie en verspreiding van creatieve werken en (innovatieve) diensten. Sommige RoDAP-leden zijn eveneens vertegenwoordigd in genoemd Platform.

Wij hebben geen bezwaar tegen de openbaarmaking van deze reactie.

Wij willen graag een realistisch beeld geven van de huidige praktijk en van de exploitatie van filmwerken, omdat wij de indruk hebben dat de beleidsmakers zich onvoldoende rekenschap hebben gegeven van problemen die producenten en exploitanten ondervinden bij de exploitatie van filmwerken. In deze reactie zijn filmwerk en televisieprogramma in beginsel uitwisselbare begrippen. Waar nodig zal op specifieke kenmerken van de film- respectievelijk televisiebranche worden ingegaan.

Wat ons allereerst opviel was dat de wetgever veronderstelt dat een goed werkende praktijk binnen de film- en televisiewereld bestaat, die wordt gewaarborgd door het behoud van artikel 45d Auteurswet. Er kennelijk van uitgaande dat film- en televisiewerken voldoende geëxploiteerd kunnen worden, voorziet het voorontwerp vervolgens slechts in een aanscherping van vergoedingsverplichtingen van de producent, namelijk: afzonderlijke, aanvullende vergoedingen bij toekomstige exploitaties; een correctie bij disproportionele exploitatie-inkomsten en een revisiemogelijkheid (achteraf) van betalingen indien collectieve rechtenorganisaties hierover in overleg zijn getreden met producenten.

Kennelijk is het beeld ontstaan dat makers onvoldoende worden beloond voor hun bijdragen aan filmwerken. Wij herkennen dat beeld niet. Sinds jaar en dag is het zo dat de producent alle rechten verwerft voor een exploitatie waarvan hij alle risico's draagt. Als er verlies is, komt dat voor rekening van de producent, terwijl de positie van de makers zeker is doordat altijd wordt betaald voor hun prestatie en de rechten die bij de producent zijn komen te rusten. Bij succes krijgen beeldbepalende makers bovendien doorgaans een extra deel uit de opbrengsten.

De gedachte dat er, mogelijk via collectieve onderhandelingen, andere vergoedingsaanspraken in het leven worden geroepen, maakt niet per definitie dat er meer geld beschikbaar is in de sector om die vergoedingen te dragen. Dit is slechts het geval als exploitatie via nieuwe media tot meer inkomsten leidt. Een dergelijke

exploitatie moet dan wel mogelijk zijn (dat wil zeggen: de producent moet over de rechten daarvoor kunnen beschikken).

In de praktijk blijkt dat de exploitatie van filmwerken steeds moeilijker en minder rendabel wordt doordat artikel 45d Auteurswet te veel onzekerheden met zich meebrengt. Het voorontwerp creëert nu toenemende onzekerheid voor de producent bij contractonderhandelingen over rechten en daarmee voor de omroepen en distributeurs die gezamenlijk tot een rendabele exploitatie van filmwerken moeten komen. Deze partijen zorgen er juist gezamenlijk voor dat deze filmwerken uiteindelijk aan het publiek worden aangeboden via diverse, vaak innovatieve, verspreidingswijzen voor digitale televisie en on line diensten. Onzekerheid is ongunstig voor iedereen die moet leven van de productie en verspreiding van filmwerken, waaronder de makers zelf.

De financiering en verspreiding van filmwerken zal ernstig worden belemmerd als de praktijk van versnipperde rechten en vergoedingaanspraken verder wordt gestimuleerd. Daarom stellen wij aan het eind van onze reactie voor de bestaande situatie te verbeteren in het voordeel van zowel makers als voor alle anderen die bij de exploitatie van films betrokken zijn.

Vanwege de gedachten die blijkbaar ten grondslag liggen aan het voorontwerp vinden wij het uitermate belangrijk dat een zorgvuldigere onderbouwing van de noodzaak en effectiviteit van de voorgestelde wettelijke regeling wordt gegeven. Wij vragen daarom om voorbeelden van geconstateerde structurele onbillijke praktijken, alsmede om een analyse van de economische gevolgen van de voorstellen voor de innovatie, productie, en verspreiding van filmwerken en voor de inkomsten van alle betrokken partijen.

De praktijk

Ter illustratie van onze reactie willen wij uitgaan van een dramaserie voor televisie:

Een televisieprogramma (evenals een film) is een verzamelwerk waarvoor diverse opdrachtnemers/makers worden ingeschakeld, in ons voorbeeld zijn dat:

- Bedenker van het format (of schrijver van het boek waarop de serie is gebaseerd);
- Schrijver van de scenario's;
- Cast (hoofdcast, ensemblecast en figuranten);
- Crew, waarvan regisseur en cameramensen de belangrijkste zijn (maar omvat ook geluid, licht);
- Decorontwerpers;
- Kostuumontwerpers;
- Componist en tekstschrijver van de muziek; en vele andere personen.

Rechten

Alle rechten worden, van oudsher, op basis van uitgebreide contracten aan de producent overgedragen, zodat de rechten op het verzamelwerk in één hand komen en het werk ook kan worden gefinancierd en geëxploiteerd. De producent verwerft derhalve de rechten van makers. Daarnaast kan hij, als maker, ook zelf een deelrecht op de film hebben.

De producent draagt vervolgens het volledige risico voor de exploitatie van het filmwerk. Alle financiers én afnemers van de producent, die voor verdere exploitatie zorgen, kunnen er zo vanuit gaan dat alle rechten bij de producent berusten.

Hoe worden bijdragen van de makers nu vergoed?

Makers krijgen voor het leveren van hun bijdrage een eenmalige marktconforme vergoeding, bestaande uit een honorarium voor de werkzaamheden en een vergoeding

voor de rechtenoverdracht en exploitatie van hun prestatie. Dit geldt nagenoeg voor alle makers (formatbedenkers, scenarioschrijver, cast, crew). Gerenommeerde of anderszins beeldbepalende makers delen vervolgens mee bij succesvolle exploitatie van het filmwerk, zoals DVD-verkoop, buitenlandverkoop, VoD-betaaldiensten etc.

Er is een aantal argumenten voor de eenmalige vergoeding.

1. Het voordeel voor de makers dat deze geen risico lopen. Zij krijgen een billijke vergoeding bij het opleveren van hun prestatie. Er is geen risico dat zij vergoedingen niet ontvangen als bepaalde exploitatievormen niet doorgaan, door welke omstandigheden dan ook.

Dit is anders bij bijvoorbeeld een schrijver van een boek, die doorgaans betaald krijgt op basis van verkooproyalties van het boek.

2. De producent weet van te voren wat de kosten zijn en kan daarmee de financiering rond krijgen voor de productie van een filmwerk. Als er daarna met het filmwerk extra inkomsten worden verdiend, kan weer de verdeling plaatsvinden met de makers, die hierin meedelen vanwege hun bewezen succes. Deze zekerheid dat exploitatie mogelijk is omdat alle rechten zijn geregeld, is ook een voorwaarde voor alle andere mediapartijen die een filmwerk verder willen verspreiden.

3. Er worden administratieve lasten en kosten bespaard, doordat de vergoeding niet wordt verdeeld over meerdere uitbetalingen. Bij meer kosten wordt de totale vergoeding voor de maker minder.

Dat één bedrag wordt betaald geeft overigens ook aan dat het leveren van de prestatie én de rechten op het gebruik met elkaar samenhangen: het geven van een opdracht tot het leveren van een bijdrage aan een film heeft weinig zin als niet over de exploitatierechten kan worden beschikt. De economische waarde zit in de kwaliteit van de bijdrage, maar wordt pas gerealiseerd als de film als geheel verder kan worden geëxploiteerd: honorarium en rechtenvergoeding zijn daarom één of tenminste communicerende vaten.

Onzekerheid over artikel 45d Auteurswet (hierna: 'Aw')

De wetgever heeft bij de introductie van artikel 45d Aw in begin jaren '80 van de twintigste eeuw overwogen dat uit de praktijk bleek dat het niet nodig was de producent een – in vergelijking met de ons omringende landen – sterke positie te geven. De wetgever stelde het in 1980 als volgt:

“De gedachte die hieraan ten grondslag ligt, is dat de productie van cinematografische werken gewoonlijk belangrijke investeringen vergt en dat het voor het bijeenbrengen van de benodigde gelden van belang is dat internationaal een redelijke mate van zekerheid bestaat omtrent het exploitatierecht van de producent, zulks om de onbelemmerde circulatie van deze werken mogelijk te maken”. (TK, vergaderjaar 1980/81, 16 740, nr. 3, pag. 10).

De wetgever overwoog met betrekking tot de positie van de producent verder:

“dat de praktische noodzaak van een regeling niet gebleken is en slechts de wijziging van de Conventie tot het ontwerpen van een regeling dwingt.”¹ (TK, vergaderjaar 1980/81, 16 740, nr. 3, pag. 10).

Artikel 45d Aw gaat dan ook uit van een *vermoeden van overdracht* van de rechten van de makers aan de producent in plaats van de eveneens bestaande rechtsfiguur van de

¹ Het betreft hier de Berner Conventie.

cessio legis waarbij de producent van rechtswege beschikt over de benodigde exploitatierechten. Los van de wankele basis die een "vermoeden van overdracht" in plaats van een wettelijke overdracht oplevert, is de huidige tekst van artikel 45d Aw niet duidelijk over welke rechten er precies zijn begrepen in de overdracht. De exploitatiehandelingen zijn beperkt tot het verveelvoudigen en openbaar maken van het filmwerk zelf en bijvoorbeeld niet van het ruwe beeldmateriaal. Ook gangbare exploitatiewijzen zoals bewerkingen (compilaties bijvoorbeeld) vallen buiten de reikwijdte van artikel 45d Aw. Verder blijven de rechten op scheidbare werken bij de makers of zijn collectieve beheersorganisatie berusten: het voorbeeld bij uitstek is het scenario dat de maker alsnog zelf zou kunnen (doen) exploiteren. Dit geldt ook voor het gebruik van muziekwerken dat apart via Buma/Stemra moet worden geregeld, ook al is de muziek onderdeel van het filmwerk en speciaal voor gebruik in de film gecomponeerd in opdracht van de producent. De rechtenoverdracht van artikel 45d Aw is er verder pas na voltooiing van het gehele filmwerk, terwijl de producent al in veel vroeger stadium zekerheid moet hebben over de rechtenpositie, bijvoorbeeld bij het verwerven van financiering bij fondsen en investeerders.

De belangrijkste onzekere factor is echter het feit dat de overdracht slechts een vermoeden van overdracht inhoudt en daardoor mogelijkheden geeft voor makers(organisaties) rechten contractueel voor te behouden. We gaan hier zo meteen nader op in.

Deze onzekerheid heeft er in de praktijk toe geleid dat producenten niet kunnen vertrouwen op de werking van artikel 45d Aw en in plaats daarvan er voor kiezen om toch te contracteren met de makers. In die contracten worden de rechten door de makers overgedragen aan de producent in ruil voor een billijke vergoeding.

Onzekerheid door de strategie van collectieve beheersorganisaties

In de bestaande situatie wordt de onzekerheid vergroot. De praktijk van contractering met de makers wordt doorkruist door de recente ontwikkelingen op het gebied van collectief rechtenbeheer. De meeste makers zijn collectief verenigd in een collectieve beheersorganisatie. Er zijn op dit moment zeker een twintigtal van dit soort organisaties actief en hun aantal groeit alleen maar. Volgens de aansluitcontracten dragen de makers *bij voorbaat* hun bestaande en toekomstige rechten over aan de collectieve beheersorganisaties. Voorheen werden alleen op de wet gebaseerde rechten aan de collectieve beheersorganisaties overgedragen - zoals leenrecht, thuiskopie, reprorecht - alsmede de uitsluitend collectief uit te oefenen rechten bij retransmissie. Thans dringen de collectieve beheersorganisaties aan op overdracht van een aanzienlijk pakket rechten, waaronder bijvoorbeeld de (primaire) uitzendrechten, internetrechten en DVD-rechten. Bovendien is het geen onbekend verschijnsel dat makers hun rechten aan meerdere collectieve beheersorganisaties overdragen.² De collectieve beheersorganisaties hebben op basis van deze rechtenoverdracht een verbodsrecht.

Deze ontwikkeling leidt tot een uitholling van de positie van de producent en vergroting van onzekerheid over de exploitatie voor alle partijen die filmwerken aanbieden aan het publiek, waardoor ook makers uiteindelijk in een nadelige positie komen. Makers kunnen hun rechten niet meer aan de producent overdragen, omdat zij deze rechten al bij voorbaat aan de collectieve beheersorganisaties hebben overgedragen. De producenten kunnen niet terugvallen op artikel 45d Aw. Immers is onduidelijk of het vermoeden van overdracht ook geldt als een producent een maker inschakelt die zich heeft aangesloten bij een collectieve beheersorganisatie. Producenten zijn hierdoor niet meer in staat de rechten op televisieprogramma's aan hun afnemers te leveren (de omroep heeft die

² Vergelijk de situatie van NORMA en IRDA die in de procedure tegen kabelbedrijven (Rb Den Haag 28 januari 2009) beiden claimden meer dan 80% van de naburig rechthebbenden te vertegenwoordigen.

rechten weer nodig om uit te kunnen zenden), met als gevolg dat producenten steeds moeilijker financiers kunnen vinden voor hun producties.

De strategie van de rechtenorganisaties is in strijd met de huidige praktijk en het doel van artikel 45d Aw: het kunnen exploiteren van een verzamelwerk. Elke collectieve beheersorganisaties kan in deze situatie namens de bij haar aangesloten makers met haar verbodsrecht de exploitatie van het televisieprogramma (of film) frustreren. Deze situatie heeft al tot een tweetal juridische procedures geleid waarin producenten en de collectieve beheersorganisatie van schrijvers respectievelijk regisseurs elkaar rechten betwisten. De uitkomst van de procedures heeft nu slechts tot tijdelijke oplossingen geleid; namelijk handhaving van de *status quo*.³ Op lange termijn kan nog steeds niet worden gerekend op voldoende exploitatiemogelijkheden.

Televisieproducties en films dreigen op deze wijze steeds moeilijker financieerbaar te worden. Dat is zeker niet in het belang van de makers en uiteraard niet in dat van de gehele audiovisuele sector. Dit kan immers tot een teruggang van Nederlandse producties leiden.

Situatie volgens voorontwerp:

Het voorontwerp bevat een aantal belangrijke wijzigingen die de contracteringspraktijk voor alle soorten exploitanten ingrijpend veranderen, met name het verbod op overdracht in combinatie met de mogelijkheid van een beperkte licentie voor vijf jaar.

Een in tijd beperkte licentie van de verschillende makers of van hun rechtenorganisaties maakt het produceren en exploiteren van film- en TV-werken onmogelijk. Het productieproces van een televisieprogramma of film is kostbaar. Er zijn derhalve aanzienlijke investeringen nodig. Dit verhoudt zich niet tot beperkingen in de tijd van de mogelijkheden tot onbelemmerde exploitatie en circulatie. Omdat bovendien iedere maker een dergelijk tijdelijk "opzegrecht" zou kunnen inroepen kan één maker hiermee de exploitatie van het verzamelwerk en alle andere deelprestaties frustreren. De waarde van de vergoedingen die makers kunnen bedingen zullen dalen, omdat de waarde van hun bijdrage door de exploitatiehorizon van vijf jaar daalt. Bij een verzamelwerk, zoals een filmwerk, heeft een maker dus niets aan de opzegging van zijn licentie of de terugkeer van zijn recht, omdat zelfstandige exploitatie door hem niet mogelijk is. Dit kan anders als sprake is van één maker en één exploitant, mits investeringen zijn terugverdiend.

Aanpassing artikel 45d Auteurswet

In het voorontwerp blijft artikel 45d Aw grotendeels van kracht, zodat een overdracht aan de producent nog mogelijk blijft door middel van het wettelijk vermoeden. De hiervoor beschreven problemen rond de exploitatie worden door het voorontwerp echter niet opgelost. De onzekerheid over 45d Aw blijft echter voortbestaan. Hierboven is reeds vermeld dat de producent juist niet terug kan vallen op het vermoeden van overdracht van artikel 45d Aw, omdat niet alle benodigde exploitatierechten door artikel 45d Auteurswet worden bestreken en exploitatie bovendien onzeker wordt omdat collectieve beheersorganisaties zich door aansluitcontracten steeds meer rechten voorbehouden. Omdat de producent moet vertrouwen op een contractuele regeling, zou de positie van de producent door de voorgestelde aanpassing van de Auteurswet verder worden verzwakt. Via een contract zou de producent immers alleen nog een tijdelijke licentie kunnen verkrijgen en geen overdracht meer. Dat de tijdelijke licentie geen optie is, is hierboven uiteengezet.

³ Voorzieningenrechter Rechtbank Amsterdam 11 juni 2010 (Vevam/NL Film Productie); Schikking NPO/LIRA ten overstaan Voorzieningenrechter Rechtbank Amsterdam, 18 november 2009

Bovendien blijft het probleem bestaan dat collectieve beheersorganisaties rechten verwerven, die de producent nodig heeft voor de financiering en exploitatie van het filmwerk. Als dat niet meer door een overdracht kan, zal dat in de vorm van een licentie aan de collectieve beheersorganisatie zijn. De positie van de producent blijft dus onzeker omdat onduidelijk is hoe de licentie zich verhoudt tot de licentie aan de producent of, conform artikel 45d, de overdracht aan de producent. Een nog grotere verzwakking, en omkering van artikel 45d, zou ontstaan in de situatie dat aan collectieve beheersorganisaties wel rechten overgedragen zouden kunnen worden en de producent vervolgens alleen een (tijdelijke) licentie zou kunnen verkrijgen.

Daarnaast houdt het voorontwerp een belangrijke beperking in van de gangbare praktijk van het betalen van eenmalige vergoedingen aan de makers. Volgens het huidige artikel 45d is een eenmalige vergoeding mogelijk voor bestaande en toekomstige exploitatievormen. In het voorontwerp wordt de producent verplicht tot een aanvullende betaling voor alle toekomstige exploitatievormen.

Volgens 45d lid 6 van het voorontwerp is voor de invulling van het begrip billijke vergoeding het nieuwe artikel 25c van toepassing. Het vaststellen van een billijke vergoeding wordt onderwerp van overleg tussen organisaties van makers en exploitanten ten behoeve van een gezamenlijk advies aan de Minister van OCW.

Een dergelijke verplichte collectieve regeling heeft het risico van een prijsopdrijvend effect voor de rechtenvergoedingen aan de makers, waarvoor geen financiering is binnen de audiovisuele branche. Bij verhoging van vergoedingen wordt de productie duurder en nog moeilijker te financieren. De enige andere mogelijkheid is dat honoraria onder druk komen omdat aanvullende rechtenvergoedingen moeten worden betaald.

Artikel 25c draagt bovendien het risico in zich van een toename van het aantal collectieve beheersorganisaties. Alle auteurs- en naburig rechthebbenden die ook maar enigszins een vergoedingsaanspraak kunnen doen gelden zullen zich gaan verenigen. Denk aan cameramannen, setdressers, grimeurs, lichtontwerpers etc. Aangezien er niet meer geld in de sector beschikbaar komt voor deze vergoedingen zal dit er toe leiden dat de bestaande collectieve beheersorganisaties de pot met steeds meer organisaties zullen moeten delen.

Wat betekent het voor de makers van de dramaserie bijvoorbeeld:

Het voorstel geeft op papier een goede (verbeterde) positie aan makers, maar dit staat ver van de werkelijkheid af:

- er ontstaan meer en langere (onderhandelingen over) aparte vergoedingsaanspraken zonder beschikbare middelen of rechtvaardiging bedragen te verhogen, terwijl meer kosten ontstaan voor administratie en eventuele inhoudingen door verschillende cbo's, die van hetzelfde totaalbedrag afgaan.
- geen uitzicht op extra inkomsten indien een individuele maker de rechten op zijn bijdrage terugtrekt of voorbehoudt, niet voor zichzelf omdat exploitatie van een onscheidbaar onderdeel van een filmwerk niet mogelijk is en niet voor andere makers omdat de exploitatie van het filmwerk zelf voortaan is geblokkeerd. Bij de fictieve dramaserie bijvoorbeeld heeft een acteur er niets aan als hij de exploitatierechten op zijn prestatie zou terugkrijgen.
- bij achterblijvende exploitatie wordt geen vergoeding verkregen
- bij verhoging van vergoedingen worden producties alleen duurder en niet financierbaar, dit alles in een branche waar budgetten zwaar onder druk staan.

In het voorbeeld van de dramaserie betekent dit dat vergoedingen worden gesplitst over alle makers en acteurs, met meer kosten en meer risico dat bepaald gebruik achterwege

blijft, zodat iedereen minder zal overhouden. Voor de scenarioschrijvers, regisseur en hoofdcast, zal waarschijnlijk niets veranderen in de vergoedingsregeling, behalve dat er kosten worden ingehouden als betaling voortaan via hun collectieve beheersorganisatie loopt.

Non usus en best seller

We delen de mening dat rechten niet onbenut moeten blijven en programma's niet op de plank blijven liggen, maar een non usus regeling is geen oplossing voor het overgrote merendeel van de makers van een televisieprogramma, omdat gedeeltelijke terugkeer van zijn deelrecht verdere exploitatie van het programma blokkeert. Bij scheidbare werken, zoals in de praktijk wel gebeurt bij scenario's voor speelfilms, kan dat anders liggen. Per geval kunnen dan heldere afspraken worden gemaakt over de termijn waarin de non usus opgaat en een compensatie voor gemaakte kosten en investeringen van de oorspronkelijke producent, mocht de scenarist er in slagen via een andere producent tot verfilming van zijn werk te komen.

In de praktijk zijn producenten echter juist steeds op zoek naar nieuwe manieren van exploitatie om financiering te verkrijgen en rendabele exploitatie te stimuleren.

Aanvullende inkomsten worden vaak al gedeeld afhankelijk van het commercieel succes van film of televisiewerken (als bonus of royaltyvergoeding).

Wat zou er moeten gebeuren?

De geschetste praktijk laat zien dat het vermoeden van overdracht zoals dat is vastgelegd in artikel 45d Aw inmiddels niet meer afdoende is om onbelemmerde exploitatie in binnen- en buitenland van filmwerken te waarborgen doordat de producent in steeds mindere mate over de noodzakelijke verfilmingrechten beschikt. Een verbodsrecht dat jegens de producent kan worden uitgeoefend en daarmee tegen eenieder die het filmwerk verder wil verspreiden of exploiteren zoals omroepen en distributeurs, verdraagt zich hier niet mee.

Het is dan ook noodzakelijk dat de juridische positie van de producent wordt herzien waarbij wij u de figuur van de *cessio legis* zoals deze in de Angelsaksische landen wordt gehanteerd, graag in overweging zouden willen geven. Voor deze figuur waarbij de producent op grond van de wet over de uitsluitende verfilmingrechten beschikt is bij de invoering van artikel 45d door de Adviescommissie voor het Auteursrecht ook gepleit. (TK vergaderjaar 1980-81, 16 740, nr. 4, pag. 21)

Ook is sterke behoefte aan een economische analyse van de exploitatiecyclus van filmwerken en de geldstromen die hiermee gemoeid zijn, dit om onrealistische voorstellingen over inkomsten te voorkomen. Op deze grondslag is al een voorstel gedaan door ondergetekenden om te komen tot een billijke vergoeding die met zo weinig mogelijk kosten kan worden verdeeld onder alle makers, met maximale exploitatiemogelijkheden in ieders belang. Wij willen het voordeel van een eenduidige regeling van rechten stellen tegenover een versnippering van rechten die intransparantie en inefficiëntie in de hand werkt. Ons voorstel willen wij graag delen met alle betrokkenen.

Partijen verenigd in RoDAP:

Omroepen: MTV, Nederlandse Publieke Omroep NPO, RTL Nederland, SBS, The FrontDoor en VCR;

Distributeurs: CAIW, Canal Digitaal, KPN, NLkabel, Tele 2, UPC Nederland en Ziggo;

Producenten: Vereniging van Onafhankelijke Televisie Producenten OTP, Nederlandse Vereniging van Speelfilmproducenten NVS.